Detaliųjų tyrimų metu buvo sprendžiami pastato išsaugojimo ir eksponavimo klausimai. Įvairioms tarnyboms nesusitarus dėl objekto pritaikymo ir panaudojimo galimybių, jis buvo konservuotas.

Pottery kiln in Veisiejai

In 2013, the investigations continued on the grounds of the Veisiejai manor complex and the historic part of Veisiejai through the implementation of the projects: 'Reconstruction of Santarvės Square and Streets and the Construction of a Car Park' and 'The Reconstruction of the Veisiejai Cultural House at S. Dariaus ir S. Girėno St. 33'. Earthwork was carried out at the level of the former mound during the reconstruction of the pedestrian paths on the grounds of the 423 m^2 square with its altar and sculpture park and the reconstruction of the area between the SW segment of the churchyard of the Veisiejai parish church, J. Neimonto Street, and Vytauto Street. No cultural layer or isolated finds were discovered. An evaluation was conducted on the grounds of a car park to be renovated and a new children's playground. 35.5 m^2 were excavated but only a naturally formed forest soil layer was found. No archaeologically valuable cultural layer was discovered.

In 2013, the excavation (4 trenches, a total of 203 m^2) continued at the site of the wing of the Veisiejai Cultural House at S. Dariaus ir S. Girėno St. 33. A mid–17th – first quarter of the 20th–century cultural layer with the remains of contemporaneous structures was discovered. During the earliest habitation period in the second half of the 17th century, a workshop with a pottery kiln (Figs. 1–3) and habitable rooms existed in this area.

Rėda Nemickienė,
Algimantas Merkevičius,
Inga Merkytė, Julius Kanarskas

Kašučių senųjų laukų tyrimai

2013 m. VU tęsė Kašučių (Kretingos r., Darbėnų sen.) senųjų laukų (UK 12304) archeologinius tyrimus (žr. *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 20–22; *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 430–432; *ATL 2011 metais*, V., 2012, p. 567–569; *ATL 2012 metais*, V., 2013, p. 572–575). Be šio straipsnio autorių, prie archeologinių tyrimų prisidėjo Vilniaus ir Kopenhagos (Danija) universitetų studentai. Ekspedicijos dalyvius aplankė ir keletą dienų tyrimuose dalyvavo Tartu (Estija) universiteto profesorius Valteris Langas bei archeologai iš Danijos: profesorius Klavsas Randsborgas, dr. Lasse Soerensenas ir dr. Andersas Pihlas. Pastarasis yra apgynęs disertaciją senųjų laukų tematika. Archeologiniams tyrimams kaip ir 2012 m. buvo pasirinkti du objektai – akmenų aptvaro pylimas ir jo viduje esanti viena krūsnis (1 pav.). Dėl užsitęsusių darbų Kluonalių senovės žemdirbystės vietoje (UK 30297) aptvaro pylimas nebuvo tiriamas. Nuėmus miškožemio sluoksnį ir fiksavus viršuje buvusius akmenis, pylimas užkonservuotas ir paliktas ateities tyrimams. Pasikeitus aplinkybėms tiriama buvo tik akmenų krūsnis, esanti aptvaro viduje. 2013 m. tyrimais siekta nustatyti krūsnies aukštį, krovimo būdą, paimti angliukų ėminius C^{14} tyrimams, paimti grunto ėminius geocheminiams tyrimams, atlikti geofizikinius aplinkos tyrimus.

Tyrimams pasirinkta apie 3,5 m (Š–P), 4 m (R–V) dydžio *krūsnis*, buvusi aptvaro P dalyje, 65 cm į R nuo 2012 m. ištirtos akmenų krūsnies (2 pav.). Prieš tyrimus žemės paviršiuje matėsi apie 60 apsamanojusių įvairaus dydžio (20x15x

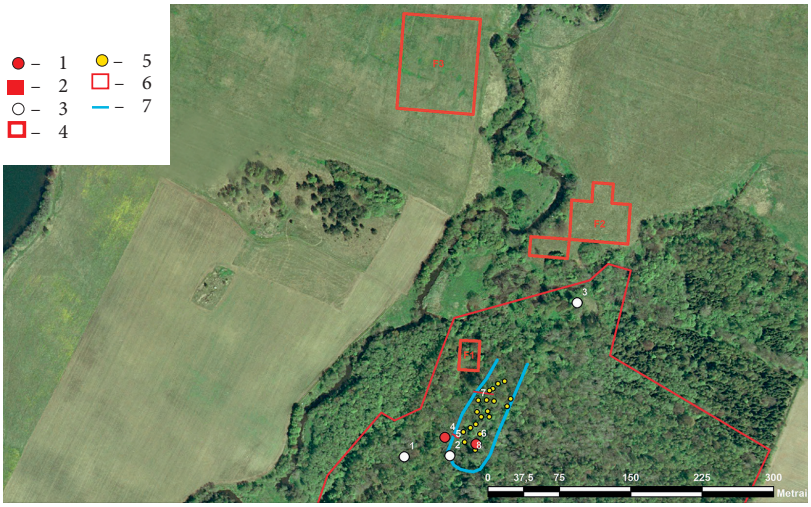

1 pav. Kašučių senosios žemdirbystės vieta (UK 12304). Perkasų ir geofizikiniais metodais tirtų vietų situacijos planas M 1:125.000: 1 – tirta krūsnis; 2 – perkasa; 3 – akmuo su dubenėliais; 4 – geofizikiniais metodais žvalgyti plotai; 5 – krūsnis; 6 – Kašučių senosios žemdirbystės vietos teritorijos ribos; 7 – akmenų aptvaras. I. Merkytės brėž.

Fig. 1. Kašučiai ancient fields. Situation plan of the trenches and the sites investigated using geophysical methods. 1:125.000: 1 – excavated stone cair; 2 – trench; 3 – stone with cup marks; 4 – the sites investigated using geophysical methods; 5 – stone cair; 6 – territory of Kašučiai ancient field; 7 – stone fence

10, 20x20x5, 39x26x12 cm) akmenų. Ant krūsnies augę krūmokšniai buvo iškirsti, jos paviršius nuvalytas. Po to pamatuota 5x5 m dydžio ***perkasa***, orientuota ŠR (5°) – PV (195°) kryptimi. Perkasos koordinatės LKS 94 koordinačių sistemoje: x – 332841,2, y – 6210636,7; x – 332846,2, y – 6210636,7; x – 332846,2, y – 6210631,7; x – 332841,2, y – 6210631,7. Archeologinių tyrimų metu visiškai ištirta 5x2,5 m dydžio krūsnies Š dalis bei jos aplinka, o P dalies paviršius buvo nuvalytas bei užfiksuotas brėžinyje ir nuotraukose. Iš viso ištirtas 12,5 m^2 dydžio plotas. Nustatyta, kad krūsnies ilgis – 3,8 m (R–V kryptimi). Krūsnies aukštis svyravo nuo 49 cm jos kraštuose iki 62 cm centre. Kraštuose akmenys sukrauti dviem aukštais, centrinėje dalyje – keturiais – penkiais. Tarp akmenų buvo tamsiai rudas – juosvas priemolis. Krūsnis pradėta formuoti ant gelsvo priemolio. Ištirtoje dalyje suskaičiuota apie 2000 akmenų. Tyrimų metu buvo renkami angliukai

2 pav. Akmenų krūsnies vaizdas iš viršaus. I. Merkytės nuotr.

Fig. 2. View of the stone cairn from above.

iš apatinės krūsnies dalies ir jos aplinkos C^{14} tyrimams. Apatinėje krūsnies dalyje, apie 30–40 cm gylyje angliukų buvo daugiausia, o apie 40–50 cm gylyje atsidengė įžemis – šviesiai rudas priemolis. Du anglies ėminiai nusiųsti Poznanės radiokarbono laboratorijai AMS datavimui. Gautos tokios datos. Iš krūsnies aplinkos (30 cm į ŠV nuo krūsnies); 98 cm nuo perkasos V sienelės į R, 1,3 m į P nuo perkasos Š sienelės (kv. 2E, gylis 31 cm) 2013 m. liepos 20 d. paimtas stambus angliukas datuotas 1110±30 BP (Poz–58319). Iš krūsnies centrinės dalies; 2,17 m nuo perkasos Š sienelės, 1,6 m nuo perkasos R sienelės (kv. 3B, gylis 37 cm) 2013 m. liepos 20 d. paimtas smulkus angliukas datuotas 1655±30 BP (Poz–58320).

Tyrimų metu paimti ir grunto ėminiai, kuriems iškastas vienas kasinys. Ėminiai imti kas 10 cm nuo 5 cm iki 50 cm gylio, matuojant nuo žemės paviršiaus. Geocheminiai tyrimai bus atlikti Gamtos tyrimo centro GGI Geoaplinkos tyrimų laboratorijoje. Kol kas šių tyrimų rezultatų dar nėra.

2013 m. ekspedicijos metu surasti du nauji akmenys su dubenėliais ir vienas akmuo gludintu paviršiumi, apie kuriuos iki tol nebuvo žinoma. *Akmuo su dubenėliais II* buvo išorinėje aptvaro dalyje. Jo centro koordinatės LKS 94: x – 332765,0, y – 6210622,2. Tai rausvas stambiagrūdis akmuo, kurio dydis – apie 1,35 m ŠV–PR kryptimi, 1,25 m – ŠR–PV kryptimi, matomas jo aukštis apie 25 cm. Viršutinėje plokštumos dalyje iškalta 15 4,5–7 cm skersmens ir apie 1 cm gylio dubenėlių. Šis akmuo buvo nutolęs apie 45 m į R nuo 2012 m. surastojo akmens su dubenėliais I.

Tyrimų metu surastas *akmuo su dubenėliais III* yra Vaineikupio upelio kairiajame krante, apie 100 m į ŠR nuo perkasos 7, apie 50 m į P nuo brastos per Vaineikupio upelį. Jo centro koordinatės LKS 94: x – 332946,6; y – 6210784,1. Tai stambiagrūdis pilkas granitinis 2,27 m ilgio (ŠV–PR) ir 1,55 m pločio akmuo plokščiu paviršiumi. Matoma jo dalis yra iškilusi apie 55 cm virš žemės paviršiaus. Jo PR dalyje ant viršaus buvo keletas akmenų, o šalia jo sukrauta nedidelė krūsnis. Akmens ŠR dalyje yra netaisyklingo stačiakampio formos nuskilimas su trim iškirtimais pakraštyje. Visas viršutinės plokštumos paviršius nusėtas duobelėmis, išskyrus natūraliai nuskilusią jo Š dalį. Pavienių duobučių būta ir akmens šonuose. Iš viso registruotos 169 dirbtinai padarytos duobelės–dubenėliai, kurių skersmuo – 4–5,5 cm. Kai kurie jų jungėsi tarpusavyje. Didesni dubenėliai koncentravosi akmens centrinėje ir R dalyse (3 pav.).

Be šių akmenų su dubenėliais, netoli Vaineikupio ir Akmenos santakos, iškyšulyje, apie 20 m į V nuo aptvaro, aukštumos Š pakraštyje surastas apie 50x40x13 cm dydžio (matomas dydis) *akmuo* nugludinta apie 20 cm ilgio, 12 cm pločio, 3,5 cm gylio V dalimi. Jo centro koordinatės LKS 94: x – 332828, y – 6210724.

3. pav. Akmuo su 169 dubenėliais. I. Merkytės nuotr.
Fig. 3. A stone with 169 cup marks.

2013 m. Kašučių senųjų laukų teritorijoje buvo atlikti ir geofizikiniai tyrimai. Remiantis Bornholmo salos (Danija) tyrimų patirtimi dėl erdvinio santykio tarp senųjų laukų ir gyvenvienčių, geofizikiniams tyrimams pasirinkta nedidelė aikštelė, esanti tarp akmenų aptvaro ties perkasa 7, ir plokštumos krašto. Ištirtas 600 m^2 dydžio ***plotas,*** kurio koordinatės LKS 94: x – 332824,04, y – 6210745,23; x – 332844,04, y – 6210743,6; x – 332821,72 y – 6210714,85; x – 332842,04, y – 6210713,47. Ištirtame plote pastebėta 17 įvairaus dydžio duobių – daugiausia bulviarūsių ar stambių urvinių žvėrelių urvų. Fiksuotos 3 ryškios negeologinės kilmės anomalijos. Vienai jų būdingi geležies turinčių objektų kuriamų anomalijų požymiai (susilpnėjęs magnetinis imlumas rodo, kad tai nėra šių dienų objektas), kitos 2 anomalijos galimai sietinos su ūkinėmis duobėmis mišriu turiniu. Šalia stipraus teigiamo lauko pastarosios 2 anomalijos turi ir stiprius neigiamus laukus, o ši kombinacija ypač būdinga degusiems objektams. Galima daryti prielaidą, kad šiose vietose yra aptikti ir degę akmenys.

Kita vieta, kur atlikti geofizikiniai tyrimai, buvo dešiniajame Akmenos krante, spėjamoje Kašučių gyvenvietės teritorijoje. Turima žinių, kad kraštotyrininkas Ignas Jablonskis (1911–1991) žvalgymų metu kažkur tame lauke buvo aptikęs I tūkst. pradžios ugniaviečių ir gyvenvietės pėdsakų. Čia geofizikiniais metodais ištirtas 8000 m^2 dydžio plotas, kurio koordinatės LKS 94: x – 332764,94, y – 6211088,18; x – 332844,25, y – 62110582,3; x – 332757,41, y – 6210989,08; x – 33837,42, y – 6210983,37. Tirtame plote fiksuota įvairių anomalijų, iš jų kelios, buvusios žvalgyto ploto Š ir V dalyse, gali būti ir archeologinės kilmės. Tačiau archeologiniai kasinėjimai nė viename iš geofizikiniais metodais tirtų plotų nebuvo atlikti.

The excavation of the Kašučiai fossil fields

In 2013, VU, with the participation of students from the University of Copenhagen (Denmark), continued the excavation of the Kašučiai (Kretinga district) fossil fields (Fig. 1). University of Tartu (Estonia) professor Valter Lang and Danish archaeologists Prof Klavs Randsborg, Dr Lasse Soerensen, and Dr Anders Pihl visited the expedition's participants and participated in the excavation for several days. Two objects were selected for excavation: a stone fence baulk and the cairn inside it. But due to continuing work at other objects only one stone cairn in the S part of the fence was excavated.

The cairn was 4x3.5 m in size (Fig. 2), but only its N part (5x2.5 m) and its vicinity were completely excavated, the surface of the S part being cleaned off and recorded in a drawing and photos. It was determined that the cairn was 3.8 m long, ranging in height to up to 62 cm at its centre. On the edges the stones were piled in two levels, in the centre in four to five. There was dark brown blackish clay loam between the stones. The cairn had been erected on yellowish clay loam. About 2000 stones were counted in the excavated part. During the excavation charcoal was collected from the bottom part of the cairn and from the cairn's vicinity for C^{14} testing. The largest concentration of charcoal was found at a depth of about 30–40 cm in its bottom part. Sterile soil, i.e. light brown clay loam, was unearthed at a depth of about 40–50 cm. Two charcoal samples were sent to Poznań Radiocarbon Laboratory for AMS dating. The charcoal taken from the vicinity of the cairn dated to 1110±30 BP and that from the cairn's central part to 1655±30 BP. Also two unknown cup mark stones were found in vicinity of investigation area (Fig. 3).